

heden ved, er, at Grænsen foreslaas sat ved 8 Tønder Hartkorn eller 40 ha, naar det drejer sig om Gaarde, der er til Auktion. Jeg vil tillade mig at spørge den højtærede Landbrugsminister, om han ikke kunde tænke sig at gaa noget længere ned, for der er jo mange Gaarde med mindre end 8 Tønder Hartkorn, navnlig i de vestjydske Egne, men for øvrigt ogsaa paa den gode Jord, som det kunde være forsvarligt at tage med.

Det er i og for sig ingen Nytte til at komme dybere ind paa en Omtale af Enkeltstederne i Lovforslaget, idet jeg naturligvis forudsætter, at alle ærede Medlemmer har læst Forslaget. Det, der er det kardinale, er, om man i det hele taget vil gaa med til en Ekspropriation, eller om man, som det ærede Medlem udtalte sig, med Kraft og Styrke vil vende sig derimod — dog var der jo den lille Gnist, som kunde tyde paa en vis Forhandlingsvenlighed fra det ærede Medlem, naar man gik den Omvej at ekspropriere til Staten, hvad der vel for øvrigt ogsaa er Meningen.

Der er et andet Forhold, jeg gerne vil omtale, og det vedrører de saakaldte indeklemte Husmænd. I det oprindelige Lovforslag var der, som det blev fremsat i det andet høje Ting, ogsaa en Bestemmelse om, at man skulde kunne ekspropriere Jord fra Gaarde af en noget mindre Størrelse som Tillægsjord til de saakaldte indeklemte Husmænd. Jeg beklager, at Bestemmelsen herom blev taget ud af Lovforslaget i det andet høje Ting, og jeg vil haabe — men jeg ved jo godt, at dette Haab vel sagtens vil bryde —, at man i dette høje Ting kan faa et Flertal for at sætte Bestemmelsen ind igen. Jeg skal sige hvorfor. Af Hensyn til de saakaldte indeklemte Husmænd er det endnu mere nødvendigt at have en Ekspropriationsbestemmelse end af Hensyn til Oprettelse af nye Brug, thi Oprettelse af nye Brug kan dog ske i de forskellige Egne, hvor man synes, det er lettest at faa fat paa Jorden, men de Husmænd, som sidder med Bygninger et bestemt Sted, kan jo ikke nøjes med, at de kan faa Tillægsjord langt borte — hvis de skal have nogen Gavn af Jorden, skal de have den i deres umiddelbare Nærhed. Nu ved jeg godt, at der i Stedet for den oprindelige Bestemmelse blev indsat en Bestemmelse om, at der skal stilles 1 Mill. Kr. til Raadighed til Køb af Tillægsjord, men hvordan vil det gaa i Praksis? Enhver, som kender det mindste til Handel med Jord i al Almindelighed, ved, at naar en Mand er særlig interesseret i at faa et bestemt Stykke Jord og ikke ret vel kan nøjes med at faa et andet Stykke, ja,

saa sætter Ejeren af det Prisen op. De, der sidder inde med Jorden, vil have den størst mulige Pris for den, og det er der i og for sig ikke noget at sige til, naar der er Tale om den enkelte Ejer. Men derfor vil det ogsaa uvægerligt gaa saaledes, at de, som skal købe Tillægsjord, i de fleste Tilfælde vil komme til at give en alt for høj Pris for den.

Man kan saa spørge: Er det da af saa stor Betydning? Og man vil sige, at det vel kun vil være nogle enkelte, som kan faa Jord gennem en Ekspropriationsbestemmelse. Det er nu slet ikke saa ganske faa. Enhver, som bor ude paa Landet og vil sondere Forholdene lidt i det Sogn, hvor han bor, vil vist i de fleste Tilfælde komme til det Resultat, at der er en hel Del Husmænd, som ved en fornuftig Ordning kunde forøge deres Areal, og det uden at de, som ejer Arealet, vilde komme til at mærke synderligt til det, i hvert Fald ikke mærke til det senere. Undertiden har man vel Lov til at tage sig selv som Eksempel: den Jord, som jeg nu har, købte jeg i 1902, og man skulde jo mene, at den Mand, jeg købte den af, maatte formindske sin Besætning, naar han fik mindre Jord; men han gik den modsatte Vej: for de Penge, han fik af mig for sin Jord, byggede han en større Stald, samtidig med at han forøgede sin Besætning og gav sig til at drive den tilbageværende Jord mere rationelt. Saaledes har man mange Eksempler paa, at Gaardmænd udmærket kan undvære noget af deres Jord uden at komme til at føle nogen som helst Gene derved; og de Folk, som, hvis Lovforslaget vedtages, faar Jorden, vil derigennem faa en uvurderlig Hjælp. De Husmænd, som kun har saa megen Jord, at de kan have en Ko eller to, er nemlig i vanskelige Tider ofte de allerdaarligst stillede. Flere Sogneraad har jo sat Nødhjælpsarbejder i Gang, og hvis man vedtager, hvad der ikke er saa urimeligt, at de, som har Jord, ikke kan faa Del i Nødhjælpsarbejder, da de i Forvejen har noget at beskæftige sig med, og hvis Nødhjælpsarbejder fortrinsvis forbeholdes dem, som ingen Jord har og intet har at støtte sig til, kan de, som har saa lille en Jordlod, at de kun har een eller to Køer, komme i den allervanskeligste Stilling, thi Jorden giver ikke nok til Familiens Ernæring, og de er udelukket fra de Nødhjælpsarbejder, som Sogneraadet prisværdigt har sat i Gang.

Økonomisk set vil en saadan Ekspropriation være meget let at gennemføre, thi i Almindelighed skal et saadant Husmandsbrugs Bygninger ikke forøges ret meget, fordi